

Seat No. : _____

ME-135

March-2019

B.A., Sem.-III

EC-I-201 : Sanskrit
(प्रास्ताविक विलास)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) नीचेना श्लोकोनो अनुवाद करी समजावो. (गमे ते चार) 14

Translate and explain verses from the following : (Any four)

- (1) नितरां नीचोऽस्मीति त्वं खेदं कूप मा कदापि कृथाः ।
अत्यन्तसरसहृदयो यतः परेषां गुणग्रहितासि ॥
- (2) याते मय्यधिरान्निदाधमिहिरश्चालाशतैः शुष्कतां
गन्ता कं प्रति पान्थसन्ततिरसौ संतापमालाकुला ।
एवं यस्य निरन्तराधिपटलैर्नित्यं वपुः क्षीयते
धन्यं जीवनमस्य मार्गसरसो धिग्वारिधीनां जनुः ॥
- (3) तोयैरल्पैरपि करुणया भीममानौ निदाधे
मालाकार व्यरचि भवता या तरोरस्य पुष्टिः ।
सा किं शक्या जनयितुमिह प्रावृषेण्येन वारां
धारासारानपि विकिरता विश्वतो वारिदेन ॥
- (4) ग्रीष्मे भीष्मतैः करैर्दिनकृता दग्धोऽपि यश्चातकस्त्वां
ध्यायन् धनवासरान्कथमपि द्राधीयसो नीतवान् ।
दैवाल्लोचनगोचरेण भवता तस्मिन्निदानिं यदि
रचीचक्रे करकानिपातनकृपा तत्कं प्रति ब्रूमहे ॥
- (5) इयत्यां संपत्तावपि च सलिलानां त्वमधुनां
न तृष्णामार्तानां हरसि यदि कासार सहसा ।
निदाधे चण्डांशौ किरति परितोऽङ्गारनिकरं
कृशीभूतः केषामहह परिहर्तासि खलु ताम् ॥
- (6) भुत्का मृणालपटली भवता निपीता –
न्यम्बूनि यत्र नलिनानि निषेवितानि ।
रे राजहंस वद तस्य सरोवरस्य
कृत्येन केन भवितासि कृतोपकारः ॥

(B) નીચેનાના સાચાં વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો : (ગમે તે ચાર)

4

Answer by choosing the correct option : (Any **four**)

(1) કમળનો અનન્ય મિત્ર કોણ છે ?

Who is the unique friend of lotus ?

(a) પવન: (b) ચન્દ્ર: (c) બક:

(2) વિષનું વમન કરતા સર્પોને કોણ આશ્રય આપે છે ?

Who gives shelter to the Snakes vomiting poison ?

(a) સહકાર: (b) ચન્દન: (c) બર્બર:

(3) હંસમાં કઈ વિશેષતા રહેલી છે ?

What is the speciality of Swan ?

(a) નીરક્ષીરવિવેક (b) નૃત્યમ્ (c) અસત્યભાષી

(4) કવિ કયા વૃક્ષની સમીપ જવાની ના પાડે છે ?

Poet denies to go near which tree ?

(a) પટીરજ: (b) બર્બર: (c) આમ્રવૃક્ષ:

(5) વૃક્ષ-સમૂહની સુંદરતાનો કોણ નાશ કરે છે ?

Who destroys the beauty of the group of the tree ?

(a) હિમાલય: (b) ગિરનાર: (c) વિન્ધ્ય:

(6) કુટજ પુષ્પ પર રહેવાની ઈચ્છા કોણ કરે છે ?

Who has a desire to stay on Kutaj flower ?

(a) ભ્રમર: (b) બક: (c) મયૂર:

2. (A) “સજ્જનપ્રશંસા” વિશે જગન્નાથના વિચારો જણાવો.

14

Discuss Jagannatha's thoughts on 'સજ્જનપ્રશંસા'.

અથવા/OR

જગન્નાથના પ્રારબ્ધ વિષયક વિચારો જણાવો.

Discuss Jagannatha's thoughts on destiny (પ્રારબ્ધ).

(B) નીચેનાના સાચાં વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો : (ગમે તે ચાર)

4

Answer by choosing the correct option : (Any **four**)

(1) અમૃતની વર્ષા કરનાર વાદળને કોણ પ્રગટ કરે છે ?

Who manifest the cloud which Pours nactor ?

(a) બ્રહ્મા (b) નારદ: (c) શિવ:

(2) મૃત્યુ પામેલા સિંહની ગુફા આગળ કોનો અવાજ સંભળાય છે ?

Whose roar is heard near the cave of dead lion ?

(a) શિવાનાં (b) મૃગાનાં (c) શ્વાનાનાં

- (3) गाढ मूलवाणा वृक्षोने कोनो ભય રહે છે ?
The Trees having deep roots afraid of whom ?
(a) दावानलः (b) वायुः (c) भास्करः
- (4) કવિ કોને વિહ્વળ મનવાળો ન થવાનું કહે છે ?
Whom does the Poet advice not to be afflicted by sorrow ?
(a) पथिकः (b) सिंह (c) गजः
- (5) જેને પ્રેમ, વિનય કે મૈત્રી ન હોવા છતાં લોકોના તાપને કોણ દૂર કરે છે ?
Who removes the pain of the people without self motif like love, modesty or friendship ?
(a) मेघः (b) पर्वतः (c) अरण्यम्
- (6) બગીચાનો માળી કોના ઉપર વિશેષ દયાભાવ બતાવતો નથી ?
To whom the gardener does not show pity ?
(a) बकुलः (b) चन्दनः (c) चम्पाः

3. (A) ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે)

14

Write short notes : (Any two)

- (1) કૃપણની નિંદા – Criticism of miser
(2) સન્મિત્ર અંગેના વિચારો – Thoughts on good friends
(3) જગન્નાથની આત્મપ્રશસ્તિ – Self Praise of Jagannatha
(4) પ્રાસ્તાવિક વિલાસનાં પ્રતિકો – The Symbols of Prastavikvilas

(B) નીચેની ખાલી જગ્યા પૂરો : (ગમે તે ત્રણ)

3

Fill in the blanks for the following : (Any three)

- (1) દેવોના હૃદયને _____ ની સુગંધ હરે છે.
The smell of _____ flower attracts Gods.
(a) कमलम् (b) मालती पुष्पम् (c) चम्पाः
- (2) સૂર્યના જેવા મણિઓ _____ ની સાથે અથડાય છે.
Sun like gems collides with _____.
(a) वृक्षः (b) तटम् (c) ग्रावाणां गणाः
- (3) _____ નું પાણી યાચકોના ઉપયોગમાં આવતું નથી.
Water of _____ does not useful for beggars.
(a) समुद्रः (b) नदी (c) सरः
- (4) દેવવૃક્ષો _____ ના ઉપવનમાં શોભે છે.
Trees of Gods Shines in _____ garden.
(a) इन्द्रः (b) नृपः (c) मुनिः
- (5) કવિ _____ ને હરણના સામે પરાક્રમ કરવાની ના પાડે છે.
Poet denies _____ to talk about the Valour of deer.
(a) अश्वः (b) गजः (c) हरिः

4. (A) मुक्तकनो अर्थ आपी, तेनुं स्वरूप वार्णवी मुक्तकना प्रकारो विशे जणुवो. 14
Give the meaning of Muktak and describe its form and also write about its types.

अथवा/OR

संस्कृत मुक्तक साहित्यनो विगते परिचय आपो.

Write in detail about the Sanskrit Muktak Literature.

- (B) नीचेनी ञाली जग्या पूरो. (गमे ते त्रण) 3

Fill in the blanks for the following : (Any three)

- (1) मुक्तकं अन्येन न आलिङ्गितम् । आ व्याख्या _____ अे आपी छे.
मुक्तकं अन्येन न आलिङ्गितम् । Above definition is given by _____.
(a) वामनः (b) मम्मटः (c) अभिनवगुप्तः
- (2) मुक्तको _____ तरीके पण ओणभाय छे.
Muktakas also known as _____.
(a) प्रशस्तिकाव्य (b) महाकाव्यं (c) अन्योक्तिः
- (3) राजशेखरे मुक्तकोना _____ प्रकार दर्शाव्या छे.
Rajshekhar gives _____ varieties of Muktakas.
(a) एकः (b) पञ्चः (c) सप्तः
- (4) प्रबंधकाव्यनुं कथावस्तु _____ ना स्पर्शवाणुं छेय छे.
The plot of Prabandhkavya has _____ flavour.
(a) इतिहास (b) कविकल्पित (c) मिश्र
- (5) वैराग्य शतकना रचयिता _____ छे.
The poet of “वैराग्यशतक” is _____.
(a) भल्लटः (b) मयूरः (c) भर्तृहरिः